

УДК 657

Голов С.Ф.,
д.е.н., професор кафедри менеджменту та економіки,
ПВНЗ «Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ)»

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Подальший розвиток теорії та методології бухгалтерського обліку і економічного аналізу впливає з потреб сталого розвитку – сучасної ідеології життєздатності суспільства – схваленої країнами-учасниками Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. На період 2015 – 2030 років ООН визначила 17 ключових цілей і 169 індикаторів сталого розвитку. Концепція сталого розвитку створює нові виклики та нові можливості для бухгалтерів, які працюють у бізнесі. Міжнародна федерація бухгалтерів вважає, що бухгалтери можуть прямо або непрямо сприяти досягненню таких цілей сталого розвитку:

- забезпечення всеохоплюючої і справедливої якійсної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат;
- сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;
- забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;
- вживання невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;
- сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;
- зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

Важливою передумовою досягнення зазначених цілей є обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку бізнесу.

В сучасних дослідженнях облік сталого розвитку (*sustainability accounting*) розглядається як методологія, призначена для визначення кількісного фінансового впливу діяльності підприємства на довкілля й суспільство. Але значну частину характеристик довкілля і соціального розвитку неможливо відобразити в грошовому вимірнику.

Як наслідок, інформаційною основою сталого розвитку є не фінансова, а інтегрована звітність. Враховуючі, що у системі інтегрованої звітності ключовими показниками є зміни у капіталах, побудова системи обліку для забезпечення інтегрованого звітування передбачає передусім визначення: складу капіталів та показників для їх вимірювання; характеру змін у капіталах і факторів таких змін; методів обліку змін у капіталах.

Капітали в концепції інтегрованого звітування мають подвійне значення. З одного боку це вхідні ресурси, а з іншого – результати діяльності.

Тому, кореспонденції між капіталами можна розглядати з позиції зв'язку «ресурси – результати».

Роль системи бухгалтерського обліку в процесі інтегрованого звітування залежить від вибору загального підходу до організації інформаційного забезпечення. Керівництво організації може розглядати бухгалтерський облік винятково як постачальника інформації про грошові потоки та інші фінансові показники діяльності. Цікавим варіантом є використання бухгалтерських проведення в якості ідентифікатора змін в капіталах. В цьому випадку одночасно з відображенням господарських операцій на рахунках, фіксуються зміни у відповідних капіталах організації.

Відображення взаємозв'язків капіталів у системі бухгалтерського обліку потребує зміни його парадигми як основної інформаційної системи підприємства. Система обліку має ґрунтуватися не на концепції прибутку, а на концепції доданої вартості та потребує розширення методологічного інструментарію бухгалтерського обліку.

Важливим аспектом інтегрованого звітування є його аналітичне забезпечення. Проте, як свідчать нечисленні публікації, питання аналізу інтегрованої звітності знаходяться на початковому етапі розробки. На нашу думку, аналіз інтегрованої звітності має бути спрямований передусім на дослідження процесів і результатів створення вартості суб'єктом звітування сьогодні та в майбутньому. Для аналізу здатності компанії створювати вартість та напрями її розподілу важливим показником є додана вартість, яка визначається різницею між продажами та сукупними матеріальними витратами. Тому у складі інтегрованого звіту доречно наводити інформацію про структуру додаткової вартості на касовій основі з виокремленням також даних про її використання з метою здійснення заходів соціального і екологічного капіталу. Аналіз ефективності використання капіталів потребує розробки показників, що характеризують взаємозв'язок між задіяними капіталами та створенням вартості. Зокрема, можуть бути використані показники ефективності: управління, працівників, виробничого капіталу, фінансового капіталу. Звичайно такі показники ефективності не є ідеальними або вичерпними. Але вони ілюструють особливість аналізу інтегрованої звітності, що має ґрунтуватися не на показниках прибутку, а на показниках створеної вартості. Поряд з тим, важливим напрямом аналізу має бути вивчення зв'язку між економічними, соціальними і екологічними індикаторами сталого розвитку.